

Minden verset a valóság határoz meg

Lipcsei Márta költővel találkozhattak az irodalombarátok a *Várad* folyóirat májusi író-olvasó találkozóján, amelyet a Gheorghe Șincai Bihar Megyei Könyvtárban tartottak meg. Lipcsei Márta május 3-án töltötte be nyolcvanadik életévét, bár ez csupán egy számjegy, amúgy is nyugodtan letagadhatna jó néhány esztendőt. Alkotókedvnek sincsen híján, új versek, új kötetek várnak megjelenésre.

Lipcsei Márta a 2002-ben útjára indult *Várad* folyóirat egyik alapítója, létrejöttének kezdeményezője. Először erről kérdezte a meghívottat a találkozón Dénes László, a havilap jelenlegi felelős szerkesztője. A meghívott fölidézte a kezdeti időszakot, mesélt arról, miként született meg az ötlet, ki mindenki bábáskodott a kulturális folyóirat létrejötténél. Ő maga a kezdetektől 2006-ig volt a kiadvány Tudomány rovatának szerkesztője. Később megszűnt ez a rovat – vagy inkább beolvadt a Társadalom rovatba. Hozzáfűzte: örül, hogy most már két irodalmi lap is működik Nagyváradon, lehet válogatni, van, aki mindkettőt követi, az egyik hagyományosabb, a másik modernebb.

Elemi és középiskolai tanulmányait 1949–1960 között a jelenlegi Ady Endre Líceumban végezte, majd a kolozsvári Babeș-Bolyai Tudományegyetem fizika-kémia szakának diákja volt 1960–1965 között. Évtizedeken át tanított Dél-Romániában, a bara-

gáni Feteștiben, majd a székelyföldi Csíkszeredában, valamint szülővárosában, Váradon. Tizenöt könyve jelent meg (köztük egy-egy drámakötete magyarul és románul, illetve egy meséskönyv), a felnőtteknek szóló legutóbbi három (*Időkristályok*, *Vírusrózsa*, *Lélegző nyugalom*) a budapesti Hungarovox Kiadónál, amely azelőtt is adott ki Lipcsei-könyvet.

Első verseskötete, a *Csillagközi utazás* a '90-es évek elején jelent meg. Mint mondta, előny számára, hogy reálkultúrával foglalkozik. „Céлом: érzékelteni az irodalomban a reálkultúrát.” Szóba került a versek úgynevezett részecske- és hullámtermészete, ezekről Nemes Nagy Ágnes is beszélt, aki elsők között használta például a foton szót, a fény elemi részecskéjének nemzetközi nevét, ami Lipcsei Márta költészetében szintúgy megtalálható.

Szó esett arról is, milyen változásokat hozott a koronavírus-járvány. A költő-tanár – akit mostanság sokat foglalkoztatnak a kvantumfizikai kérdések – beszélt a változás állandóságáról az univerzumban. A változás lereagálása az önmegismerés folyamatához vezet. Mindez a járványra is érvényes. Hat hét alatt kilencven verset írt. E versek, e világjárvány ihlette pillanatnyi élményrögzítések kerültek a *Vírusrózsa* című kötetébe; hármas tagolásban egyenként harminc vers kapott helyet a könyvben. „A természet küzd egy új egyensúlyal-

lapot kialakításáért” – jegyezte meg a szerző.

Arra is kitért, miszerint versei sokszor pesszimistáknak tűnnek hangulatukban, ám végül mégis van optimista kicsengésük. Közölt már jó néhány lapban, az *Agriában*, a *Helikonban*, az *Irodalmi Jelenben* stb. Írt például parafrázisokat Eliot-idézetekre. Nagyon megtetszettek neki az amerikai-angol költő, T. S. Eliot versei. Kiragadott a saját lelkiállapotának megfelelő sorokat, és ezekre reagált. Hasonlóképp írt József Attila-parafrázisokat is.

Időkristályok című válogatáskötete 2002–2015 között született verseket tartalmaz, címe pedig egy létező fizikatumományi kifejezés, amelyről az ELTE-n tanult unokája mesélt neki, noha első hallásra-olvasatra afféle költői képnek, metaforának tűnik. Elhangzott: mindig az a kedvenc kötete, amelyiken éppen dolgozik. Két verseskötete is kiadás előtt áll: az *Improvizáció*, valamint az *Aszály*. Ez utóbbi címét a tavaly nyári szárazság ihlette, ugyanakkor az öregedés, öregség a szimbolikus jelentése. Jelenlegi projektje az, hogy kimondottan a *Várad* folyóiratnak ír kicsit könnyedebb, dallamosabb verseket,

a nagyváradiak ízlését is valamelyest figyelembe véve.

Az alkotó elmondta: számítógépen írja a verseit, mert ott azonnal tud változtatni, ha ennek érzi szükségét. Úgy kell írni, hogy összeálljon az egész, mégpedig fölösleges sorok nélkül. Az íráshoz persze fontos az önbizalom is. Az ember fölfedezi a világot a maga módján. „A vers érzelmi, értelmi, gondolati szálak interferenciája.” Hozzáfűzte: az idő fogja kirostálni, melyik vers mit ér.

Megfogalmazása szerint minden vers a valóságból származik vagy az határozza meg. Az időnek egyfelől van ún. folyamatos vagy folytonos szerkezete, valamint diszkrét szerkezete. A folytonos idő csak úgy telik, észre sem vesszük, például amikor takarítunk, vásárolunk. És létezik a diszkrét idő, amikor szerelmesek leszünk vagy, mondjuk, amikor haldoklik valaki. Olyankor minden pillanat számít.

Lipcsei Márta a találkozó során felolvasta néhány versét, a beszélgetés végén pedig az általa ajándékba hozott könyveket dedikálta.

Tóth Hajnal